

“TÜRKİYE’DE HAYAT BOYU ÖĞRENMENİN GELİŞTİRİLMESİ: HAYAT BOYU ÖĞRENME STRATEJİSİNİN EYLEME DÖNÜŞTÜRÜLMESİ”

Antalya, Türkiye, 12 – 13 Mart 2014

Bu çalıştay, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından, Avrupa Eğitim Vakfı (ETF)’nin desteğiyle ve Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu ile işbirliği içinde düzenlenmiştir. Çalıştay, Türk hükümetinin Hayat Boyu Öğrenme hizmetlerini artırmak ve geliştirmek amacıyla orta ve uzun vadede gerçekleştirmesi gereken reformları ve alması gereken önlemleri belirlemeye yönelik sürdürdüğü uzun soluklu çalışmalarının bir parçasıdır.

Bu gelişim aşamasında, hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmek için neler yapılabileceği ve teoriden uygulamaya nasıl geçilebileceği konusunda fikir birliği mevcuttur. Hayat boyu öğrenme, özünde bir amaç değil, kişisel gelişim ve kariyer fırsatlarını artırmaya yönelik bir araçtır. İşsizlik ve sosyal dışlanmaya karşı verilen savaş ve ekonomik rekabetçiliği geliştirmeye yönelik çabalar için temel bir unsur teşkil etmektedir. Bu yönde verilen hizmetlerin, hayat boyu öğrenmeye ilişkin daha çok fırsat sunmak amacıyla artırılması gerekli iken, aynı zamanda bu hizmetlerin bireysel ve profesyonel gelişime olanak sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir.

Hayat boyu öğrenmeyi yaygınlaştırırken kullanabileceğimiz, hizmetleri bu anlamda amacına daha uygun hale getirecek yeni resmi yapılar oluşmaktadır. Bunlardan biri de hayat boyu öğrenmede kalite güvencesi ve farkındalık sağlamaya yönelik araçlar sunan Hayat Boyu Öğrenme için Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’dir. İlgili yeterliliklerin ve yetişkin ve gençlere yönelik eğitim programlarının oluşturulmasında yüzlerce mesleki standart kullanılmış, önceki öğrenmelerin tanınması test edilmiş ve geliştirilmiştir.

Yeni 2014-2018 Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi önceki yıllarda yapılan çalışmalara dayanmaktadır. Strateji; farkındalık yaratma, olanakları artırma ve hayat boyu öğrenme sistemini güçlendirme ve koordine etmeye odaklanarak bir hayat boyu öğrenme altyapısı kurma noktasından hareket etmektedir. Hayat boyu öğrenmeye katılımın artırılması hedefine yalnızca kamu sektörünün çabalarıyla ulaşılamaz. Bu da, kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör, özel hizmet sağlayıcılar ve sivil toplum kuruluşları ile yapılan ortaklıkların önem kazandığı anlamına gelmektedir.

Türkiye’deki kurumlar yeni hayat boyu öğrenme stratejisiyle öncelikli alanların sayısını 16’dan 6’ya indirmiştir. Bu öncelikli alanlar: hayat boyu öğrenmeye ilişkin farkındalık yaratma, hayat boyu öğrenmeye erişimin artırılması, hayat boyu rehberlik ve danışmanlık sistemi geliştirme, önceki öğrenmelerin değerlendirilmesi sisteminin geliştirilmesi ve hayat boyu öğrenme izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulması.

ÇALIŞTAY HEDEFLERİ

1. Paydaşların ulusal hayat boyu öğrenme stratejisinin içeriği konusunda bilgilendirilmesi

2. Farklı öncelik alanlarının paydaşlar tarafından daha etkin şekilde benimsenmesi
3. Öncelik alanlarının, şehir eylem planlarının oluşturulması için kullanılacak uygulanabilir eylemlere dönüştürülmesine katkı sağlanması
4. Avrupa Birliği ve Avrupa Eğitim Vakfı'nın destek mekanizmalarını da içerecek şekilde bundan sonraki adımların belirlenmesi

KATILIMCILAR

Etkinliğe farklı bakanlıklardan – Milli Eğitim (Merkez ve Taşra Teşkilatı), Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Aile ve Sosyal Politikalar, Sağlık, Kültür ve Turizm, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Kalkınma, Maliye, Çevre Ve Şehircilik, Gençlik ve Spor, Ulaştırma, Orman ve Su İşleri - ve mesleki yeterlilik, yüksek öğrenim, kamu istihdam hizmeti, bilimsel araştırmalar, KOBİ'lerin geliştirilmesi, uluslararası işbirliği ve medyadan sorumlu yetkili kuruluşlardan hem politika hem de uygulama düzeyinde 135 temsilci katılmıştır. Ayrıca, işveren sendikaları, ticaret odaları, eğitim sağlayıcılar, belediye birlikleri ve sivil toplum kuruluşlarını temsil eden paydaşlar da davet edilmiştir. Avrupa Birliği'nin insan kaynaklarının geliştirilmesi ile ilgili hedefleri kapsamında hayat boyu öğrenme konusunda uzmanlık sağlamak üzere Ankara'daki Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu ve Avrupa Eğitim Vakfı temsilcileri de etkinliğe katılmıştır.

Hayat boyu öğrenme stratejisinin eyleme dönüştürülmesi

ÇIKTILAR

1. Hayat boyu öğrenme stratejisinin uygulanmasındaki anahtar konular,
2. Şehir eylem planları için belirlenen ana esasların işlevsel hale getirilmesine yönelik öneriler,
3. AB destekleri ile de desteklenebilecek eylemlere ilişkin iki günlük görüşmelerin sonucunda oluşturulan öneriler ayrıca konsolide edilecektir.

Bulgulardan eyleme

1. Her şey birbiriyle bağlantılıdır, hayat boyu öğrenme bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir.
2. Hayat boyu öğrenme Türkiye'de tüm açılardan değerlendirilmekte ancak bu çoğunlukla toplu halde gerçekleştirilmektedir.
3. Hayat boyu öğrenme stratejisi bize çalışabileceğimiz bir çerçeve sunmaktadır.
4. İyileştirilebilecek noktalar bulunmakla birlikte bunlar uygulama esnasında ele alınabilecek niteliktedir.
5. Katılımcı modelden işbirlikçi modele doğru: sonuca varmak için tüm paydaşlar üzerine düşeni yapmalı ve işbirliği içinde olmalıdır.
6. Bölgesel eğitim ihtiyaçlarının algılanması gerekmektedir.
7. Finansman için farklı yöntemler – daha fazla irdelenmeli
8. Önceki Öğrenmelerin Tanınması test edildi, VocTest Merkezleri talep sıkıntısı yaşamaktadır.
9. Mesleki Yeterlilik Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın çalışmalarının birbiriyle ilişkilendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.
10. Rehberlik ve danışmanlık ortak ilke ve kavramlara bağlı bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir.

11. İzleme sistemi ihtiyacı – eğitim ve yetiştirme politikaları değerlendirmesinde (öz veya yönlendirilmiş politika değerlendirmesi) Avrupa 2020 Stratejisi ve Avrupa Eğitim ve Öğretim Hedefleri Stratejisi 2020, İstihdam ve Sosyal Reform Programı, İnsan Kaynağı Geliştirme Operasyonel Programı, IPA II, Brüksel ve Torino süreçleri ile uyum

Önerilen Eylemler

- *HBÖ stratejisinin hayata geçirilmesi, koordinasyon mekanizmalarının oluşturulması, açıklamalar üzerinde çalışılması, önceliklendirme ve stratejiden eylem planına geçilmesi*
- *ETF konuların açıklığa kavuşturulmasına destek olacaktır.*
- *AB kamu kurumlarına teknik destek ve özel kuruluş ve STK'lara ise hibe sağlayacaktır.*
- *Türkiye için kalıcı çözümler Türkiye'deki tüm paydaşların birbiriyle işbirliği içinde olmasını ve ortak amaçlara bağlılıklarını gerektirmektedir.*

Ulusal düzeyden il düzeyi ve yerel düzeye

1. HBÖ stratejisi ortak bir çerçeve sunar ancak tepeden alta bir yaklaşımla uygulanamaz.
2. HBÖ stratejisinin uygulanmasında iller ve yerel bazda bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.
3. Farkındalığı artırmak ve daha etkili şehir eylem planları yapılabilmesi için öncelikle şehirlerdeki ihtiyaç ve öncelikleri anlamak gerekmektedir.

Önerilen Eylemler

- *AB, bir sonraki AB destekli HBÖ projesinin yerele has çözümleri desteklemek için kapsamlı bir hibe mekanizmasını da içermesini sağlayacaktır.*
- *İlave hazırlıklar gereklidir.*

Finansman Boyutu

HBÖ stratejisi, hem kamudan hem de kamu dışından, merkezi ve yerel seviyede, politika yapıcı ve uygulayıcı konumda olan, kamu ve özel sektörden, hem çalışan hem de işveren topluluklarını temsil eden çok çeşitli kurum ve kuruluşlarda merak ve ilgi uyandıran önemli bir kamu girişimi olarak görülmektedir.

Dolayısıyla stratejinin uygulanması, yalnızca tüm bu paydaşların katılımını değil aynı zamanda sürece dahil olan her bir paydaşın rolünü layığıyla yerine getirdiği ve eylem planının uygulanmasına etkin ve verimli şekilde katkı sağladığı işbirliği temelli bir yaklaşımı gerektirmesinden ötürü oldukça karmaşık bir görevdir. Çalıştay, ana paydaşların, strateji kapsamındaki konularının ve uygulama aşamasında alacakları potansiyel rollerin belirlenmesine oldukça yardımcı olmuştur.

Bu karmaşık durumdan hareketle, çalıştay görüşmeleri her bir paydaşın HBÖ uygulamasında aktif ve etkin bir şekilde yer almasına olanak sağlayacak kurumsal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi konusuna odaklanmıştır. Stratejide yer alan

önlemleri gerçekleştirmek için kullanılacak finansal mekanizmaların belirlenmesi konusu daha az irdelenmiştir. Dolayısıyla, HBÖ finansmanı birkaç sebepten ötürü çok daha az tartışılmıştır:

- *Konunun diğer boyutları, özellikle de uygulama aşamasındaki koordinasyon, uygulama mekanizmasının tasarımı, stratejinin başarıya ulaşması için ihtiyaç duyulan yasal değişiklikler, elde edilmesi öngörülen sonuçlar (çoğunlukla akreditasyon boyutuyla ilgili) çok daha önemli olarak görülmektedir;*
- *Genel algı, HBÖ'nün bir devlet stratejisi olduğu ve dolayısıyla uygulama için gerekli olan kaynakların bulunmasını da devletin üstlenmesi gerektiği yönündedir. Devletin yönlendirdiği ve özel sektöre (işverenler ve eğitim sağlayıcılar) nispeten daha az rol biçilen bir HBÖ uygulama süreci kavramı çalıştay süresince ağır basan görüş olmuştur. Bu da - stratejinin uygulanmasına ilişkin finansal kaynakları devletin bulması gerektiğinden – katılımcıların müdahalelerinde finansman unsurlarını gereksiz kılmıştır.*

Beceri Öngörüler

Yeni geliştirilen "Türkiye Beceriler 2020" vizyonu, Türkiye'nin "Vizyon 2023"de belirlenen hedeflerine ulaşmasına yardımcı olacak ulusal beceri durumuna ilişkin Öngörü (Foresight) olarak değerlendirilmektedir. "Vizyon 2023"te ön plana çıkan konular ise şöyledir:

- *TÜBİTAK'ın Vizyon 2023 için yaptığı çalışmanın güncellenmesi için gerçekleştirilecek Teknoloji Öngörü girişimleri,*
- *Yeni teknolojilerin çalışmanın doğasını ve yeni becerilere olan talebi nasıl değiştirdiğine ve HBÖ üzerindeki etkilerine odaklanan Yetenek Öngörüsü çalışmaları,*
- *Türkiye'nin farklı bölgeleri düzeyinde HBÖ sistemini optimize etmek amacıyla bu faaliyetlerin sonuçlarını yerleştirecek Bölgesel Öngörü,*
- *Toplumun belirli kesimleri, örneğin kadınlar için, sistemin bu kesimlere has istihdam sorunlarına kesin çözüm oluşturmasını sağlayacak özel amaçlı Öngörü çalışmaları.*

İşveren federasyonları ve diğer iş hayatına yönelik kuruluşların işbirliğinde bazı sektörel Öngörü faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Öngörü (Foresight) Türkiye'de bölgesel düzeyde kullanılmaktadır. Beceri durumuna ilişkin öngörüye ek olarak, Türkiye'de toplumun belirli kesimlerine yönelik istihdam olanaklarının optimize edilmesi için bu kesimlere özel Öngörülerin (Foresight) de gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Aktif olmayan kadın popülasyonu bu vakalara bir örnektir.

Değinilen son nokta ise, özellikle Türkiye gibi büyük ve fazlasıyla çeşitlilik barındıran toplumlarda ekonomik gelişmenin bölgesel düzeyde gerçekleştiğidir. İşverenler, iş arayanlar ve hizmet sağlayıcı kuruluşlar olmak üzere tüm HBÖ paydaşları bölgesel düzeyde biraraya gelir ve mevcut koşullara göre iletişimde bulunurlar. Yalnızca politika ve strateji için değil operasyonel anlamda da problemlerin çözülmesi ve ağların oluşturulmasına ihtiyaç duyulan yerler, bölgelerdir. Türkiye'deki paydaşlar, muhtemelen teknoloji öngörüsü, yetenek öngörüsü ve başka ülkelerde gerçekleştirilmiş belirli kesimlere özel öngörülerden yararlanarak ve bunlara yeni değerler ekleyerek bölgesel düzeyde bir beceri durumu Öngörü çalışmasının başlatılması seçeneğini değerlendirmelidir.